

SAĞLIK

182

BANKACILIK VE ALIŞVERİŞ

GÜNLÜK
YAŞAM

GÜVENLİK

EĞİTİM

Bit

BİLGİ VE İLETİŞİM
TEKNOLOJİLERİ

ULAŞIM

İLETİŞİM

ÜRETİM
SANAYİ

SİNEMA VE TELEVİZYON

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK

İNTERNET

İNTERNETTE DAHA HIZLI
ARAMA YAPABİLİRSİN.
İŞTE SANA KÜÇÜK İP UÇLARI:

Birkaç kelime ile arama yap.

Basit anahtar kelimeler kullan.

Kelimelerin arasına **'+' işareti** koy.

Kısaltma kullanma. (Örn. : İst. yerine İstanbul)

Kelimeleri **'tekil'** olarak yaz.
(Örn. : Kitaplar yerine kitap)

Kalıp halinde bir şey arıyorsan, **tırnak işareti** ("...") içine al.

HANGİ ALAN UZANTILARINI
KİMLER KULLANIR ?

.com: Özel şirketler

.net: İnternet hizmeti sağlayan firmalar

.org: Kâr amacı olmayan vakıf veya dernek gibi kuruluşlar

.gov: Devlet kurumları

.edu: Üniversiteler

.info: Bilgi içerikli siteler

.meb.k12.tr: İlkokul, ortaokul ve liseler

İNTERNETTE ÜLKELERİN
KULLANDIĞI ALAN
KODLARI:

.au AVUSTRALYA

.be BELÇİKA

.br BREZİLYA

.ca KANADA

.ch İSVİÇRE

.cn ÇİN

.fr FRANSA

.in HİNDİSTAN

.jp JAPONYA

.mx MEKSİKA

.nz YENİ ZELANDA

.uk BİRLEŞİK KRALLIK

.tr TÜRKİYE

BİR WEB SİTESİNDEKİ İÇERİKLERİN
GÜVENLİ OLUP OLMADIĞINI
ANLAMAK ÇOK KOLAY!

GÜVENLİK KONTROL TESTİ

EVET HAYIR

Sitenin adresindeki **alan uzantısı** ile içeriği uyumlu mu?
(Alan Uzantısı: '.org', '.edu', '.info', vb...)

Yazılarda **dilbilgisi, yazım ve cümle yapıları** doğru biçimde kullanılıyor mu?

İçeriği **kimin yazdığı** açık mı?

İçeriğin **ne zaman oluşturulduğunu** gösteren bir tarih var mı?

Eğer varsa, **fotoğraflar** gerçek mi?

Sitedeki bütün **bağlantılar** çalışıyor mu?

Ulaşabileceğin bir **iletişim bilgisi** var mı?
(İletişim bölümlerini kontrol edin.)

Web sitesi **bildiğin bir şirkete, kuruluşa veya kişiye** mi ait? (Değilse "Hakkımızda" bölümüne göz atın.)

Web sitesi **kişisel bilgilerini** istiyor mu?

Sitede **bedava hediyeler, ücretsiz** indirebileceğin dosyalar ya da kazanacağını söyleyen **yarışmalar** var mı? (Varsa, yarışma kurallarını dikkatlice oku ve yarışmanın gerçek olup olmadığından emin ol.)

HER ZAMAN BİR DEDEKTİF GİBİ DAVRAN VE ŞÜPHECİ OL.

Bulduğun bilgiyi kullanmadan önce 3 farklı siteden doğrulamayı unutma.

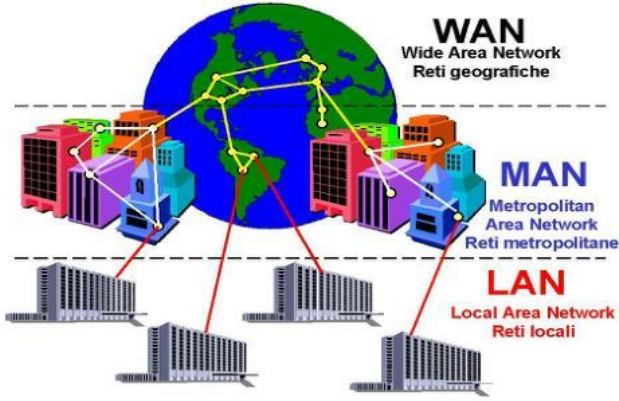

SİBER TUZAKLARI NASIL ANLARIM?

- 1 İnternette **kimlik bilgilerini** isteyen web sitelerine karşı **dikkatli ol.**
- 2 **Bedava** hediyelerden, programlardan ve **kazanacağını söyleyen yarışmalardan uzak dur.**
- 3 Eğlenceli gibi görünen testler, **senin hakkında bilgi toplamak için** hazırlanmış olabilir. **Bir kez daha düşün.**
- 4 Unutma! Bilinen markalar veya kurumlar e-posta yoluyla senden **parola, kimlik bilgileri gibi kişisel bilgiler istemez.**
- 5 Açılır pencerelerle (**pop-up**) gelen yarışma ve anketlere **katılma.**
- 6 Şüpheli bulduğun e-postaların içindeki bağlantıya (linke) tıklama ve gönderilen dosyayı **açma.**
- 7 Tanımadığın kişilerden gelen e-postaları açmadan önce, **tekrar düşün.**
- 8 İçeriği arkadaşlarına da göndermeni isteyen e-postalar, seni ve arkadaşlarını riske atabilir. E-postayı sil ve arkadaşlarını **uyar.**
- 9 İsteğin dışında bilgisayar kameranın açılmaması için, kameranı **kontrol et.**
- 10 Oyun oynamak için, **üye olmanı isteyen siteleri önce dikkatlice incele.**

Ağ Türleri

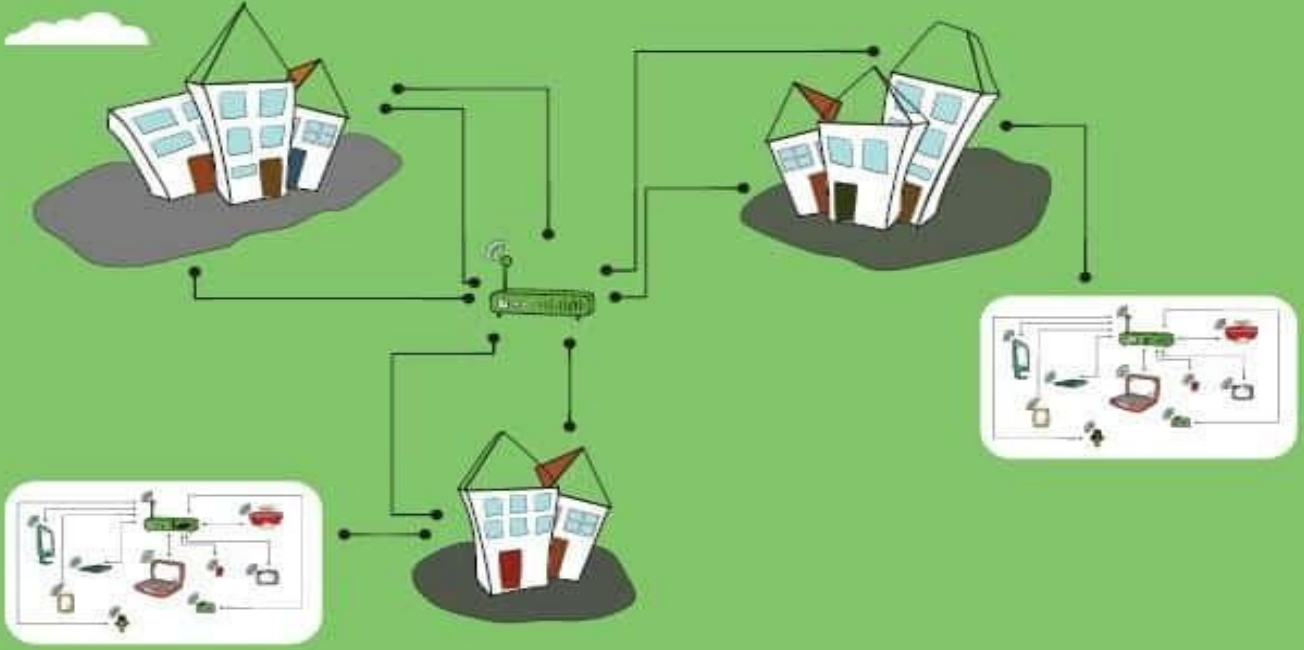

- LAN (Local Area Network)
 - Oda, bina veya binalar arası
- MAN (Metropolitan Area Network)
 - 3-30 mil, bir şehirde
- WAN (Wide Area Network)
 - Tüm dünyada

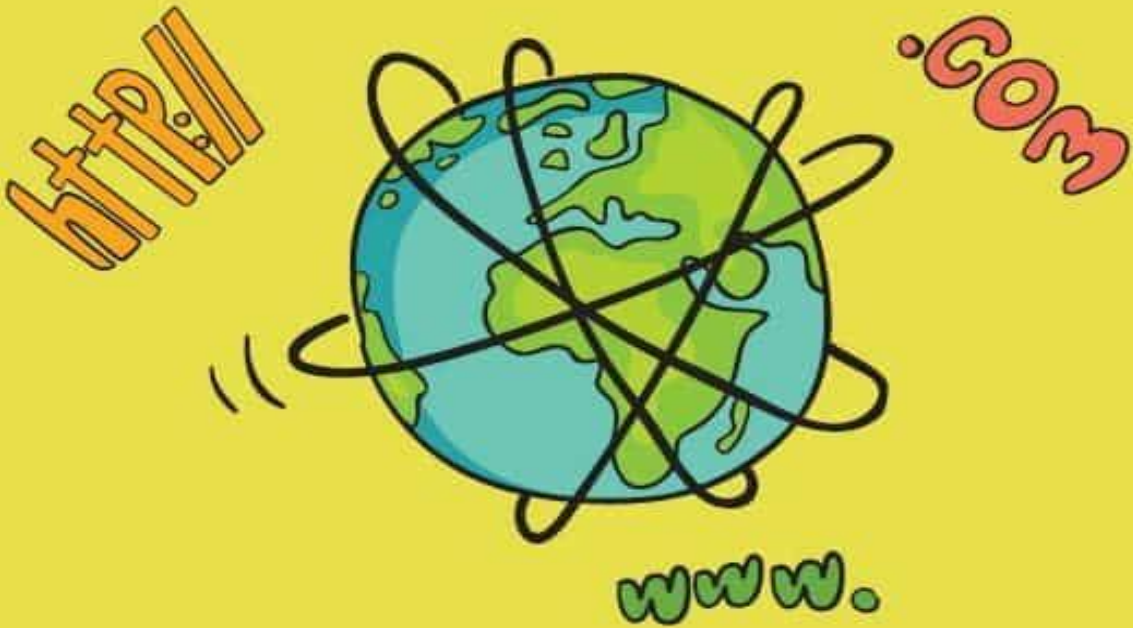
YEREL ALAN AĞI

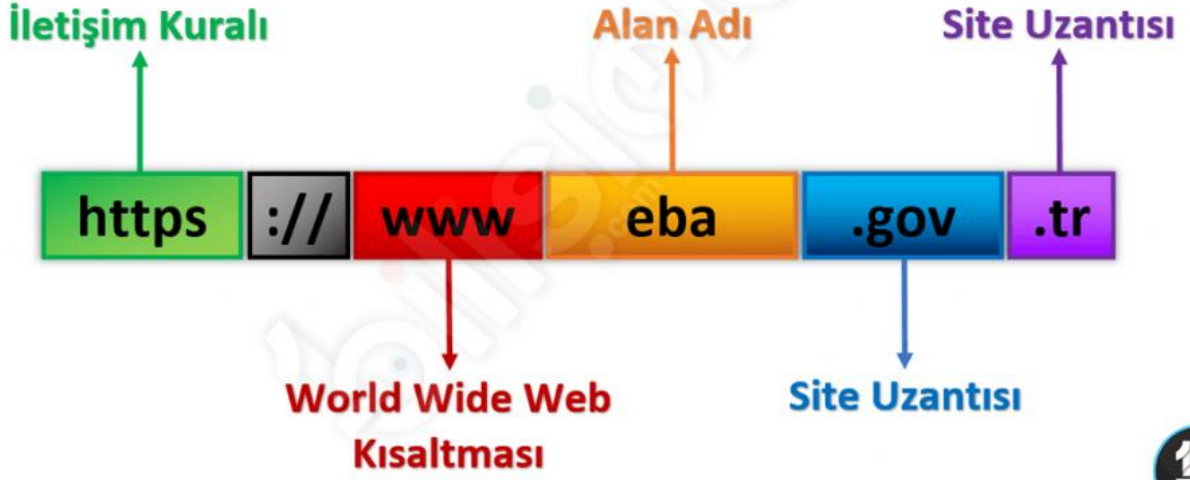
METROPOL ALAN AĞI

GENİŞ ALAN AĞI

İnternet Sitesi Adres Yapısı

GÜVENLİ ŞİFRE ÖZELLİKLERİ

Güvenli Sifre Özellikleri / Bilişim Teknolojileri

Kişisel bilgilerini koru.

(Ad-soyad, e-posta, telefon, kimlik numarası, doğum tarihi, okul numarası vb. bilgilerini kullanma.)

Şifre belirlerken, önce bir cümle oluştur.

Bu cümledeki ilk ya da ilk iki harfi seçerek yazacağın şifrede şunları da kullan:

Örneğin:
B yerine 8,
İ, I, L yerine 1,
S yerine 5,
O yerine 0,
g yerine 9

Seninle ilgili kolay tahmin edilebilecek bilgileri kullanma.

(Okulun adı, tuttuğun takımın adı, evcil hayvanın adı...)

Mutlaka 'sayı, büyük-küçük harf ve bir sembol' ekle.

Örneğin,
B@11k

En az 8 karakter kullan.

İNTERNETTE KULLANDIĞIN ŞİFRELER NE KADAR GÜÇLÜ?

Güçlü Şifre Yazma Kuralları:

Şifrelerini düzenli olarak 6 ayda bir değiştir.

Farklı web siteleri ya da mail hesapların için ayrı ayrı parolalar oluştur.

Şifrelerini kimseye paylaşma ve hatırlamak için bile olsa bir yere yazma.

E-posta hesabından tamamen çıktığından emin ol.

(İnternet kafe veya okulda kullandığın bilgisayarlarda 'Bu bilgisayarda beni hatırla, parolayı kaydet' seçeneklerini kullanma.)

ZORBA OLMA!

Kişisel görüşmeleri kaydetme ve paylaşma!

Kişinin sanal ağıdaki duvarında rahatsız edici paylaşımlarda bulunma!

Rahatsız edici ve çok fazla sayıda mesaj gönderme!

Kişilerle ilgili doğru olmayan veya onları rahatsız edebilecek bilgileri paylaşma!

Sakin ol.

Zorbaya cevap verme, onu engelle.

Sana zorbalık yaptığı belgelerin ekran görüntüsü al.

Sana gönderdiği mesajı ya da elektronik postayı sakla.

Hemen güvendiğin bir yetişkinle paylaş.

Yetişkinlerin rehberliğinde, sana zorbalık yapan kişiden şikayetçi ol.

ZORBADAN KORKMA!

SİBER AKLIMI SEVEYİM!

Güvenli olmayan web sitelerinde;

Üye **olma!**

Alışveriş **yapma!**

Bağlantılara **tıklama!**

Haberlere **hemen inanma!**

Dosya **indirme!**

Güvenlik yazılımı **kullan!**

Tanımadığın kişilerle **iletişime geçme!**

Elektronik posta eklerini açarken **dikkatli ol!**

Telefonda polis, banka görevlisi, hakim, savcı, müşteri hizmetleri personeli gibi arayan kişilere **kişisel bilgilerini verme!**

Karşındaki kişinin tanıdığın bir kişinin hesabını izinsiz kullanabileceğini **unutma!**

İnternette emin olmadığın bilgileri **paylaşma!**

Mümkünse önemli bilgilerin olduğu bilgisayar ile **internete bağlanma!**

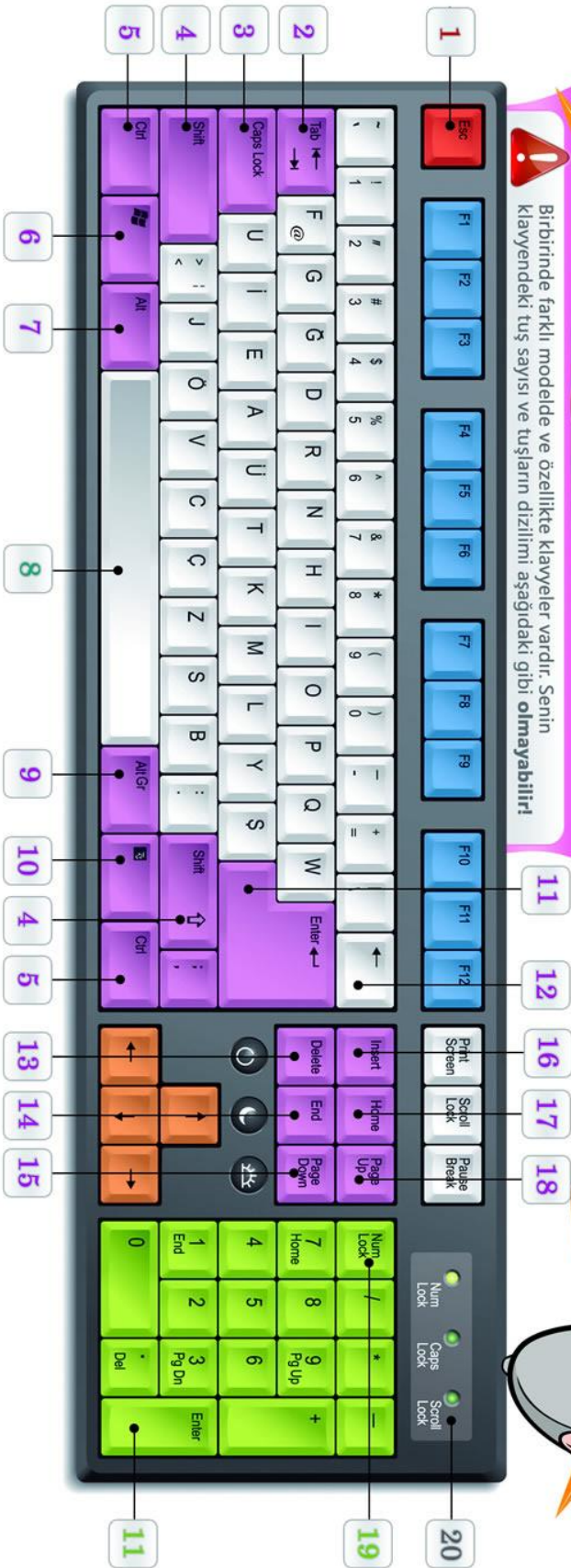
İNTERNETTE HİÇBİR ZAMAN TAM GÜVENDE
OLAMAYACAĞINI UNUTMA!

KLAVYE PANOMUZ

Birbirinde farklı modelde ve özellikle klavyeler vardır. Senin klavyedeki tuş sayısı ve tuşların dizilimi aşağıdaki gibi olmayabilir!

- 1 Escape**
O sırada yapılan işi yarıda kesmek, vaz-geçmek veya geriye dönmek amacıyla kullanılır. Kullandığımız programlarda Esc tuşu genellikle ipal düğmesini temsil eder.
- 2 Tab (Sekme)**
Belirli miktarda boşluk bırakılarak aynı hızda yazı yazmaya yarar. Tablo-larda hücreler arası geçiş yapmayı sağlar. İnternet sayfalarında mesneler arası geçiş yapmayı sağlar.
- 3 Caps Lock**
Büyük harf yazma tuşudur. Klavyenin sağ üst köşesinde bulunan uyarı ışığı ya-nyorsa tuş aktif haldedir ve büyük harfla yazılır.
- 4 Shift**
Yazı yazarken ikincil karakterleri (! ' % ? : ; gibi) yazmak için kullanılır. Ayrıca Caps Lock pasifken büyük harf, aktifken küçük harf yazmayı sağlar.
- 5 Ctrl**
Tek başına kullanılmaz. Değişik görevle-ri vardır. **Ctrl+C: Kopyala**
Ctrl+X: Kes **Ctrl+V: Yapıştır** gibi...
- 6 Windows Tuşu**
Windows işletim sisteminde Başlat menüsünü açmayı sağlar.
- 7 Alt**
Diğer tuşlarla beraber kullanılır. **Om: Ctrl+Alt+Del:** Görev Yöneticisini açar
- 8 Boşluk Tuşu**
Kelimeler arasında boşluk bırakır.
- 9 Alt Gr**
Tek başına kullanılmaz. Üçüncül karak-terleri (@ | gibi) yazmayı sağlar.
- 10 Sağ Fare Tuşu**
Farenin sağ tuşu ile aynı görevi görür.
- 11 Enter**
Onay tuşudur. Bir işlemi onaylamak için kullanılır. Ayrıca kelime işlemci prog-ramında alt satıra geçerek yeni bir parag-raf oluşturmaya yarar.
- 12 Back Space**
Fare imlecinin önünde bulunan karakte-ri siler. Her başta 1 karakter siler.
- 13 Delete**
Seçilen nesneyi silmeye yarar. Fare imle-cinin sağında bulunan karakterleri siler.
- 14 End**
İmlecini satırın sonuna getirir.
- 15 Page Down**
Bir sayfa (bir ekran görüntüsü kadar) aşağı inmemizi sağlar.
- 16 Insert**
İnsert açkçken yazılan karakter sağında-ki karakteri silerek onun yerine geçer.
- 17 Home**
İmlecini satırın sonuna getirerek satırın sonuna geçmeyi sağlar.
- 18 Page Up**
Bir sayfa (bir ekran görüntüsü kadar) yukarı çıkarmızı sağlar.
- 19 Num Lock**
Klavyenin sağ tarafında bulunan nümerik tuşların kullanımını sağlar. Uyarı ışıklarından Num Lock ışığı yanarken nümerik tuşları kullanabilirsiniz.
- 20 Uyarı Işıkları**
Num Lock, Caps Lock ve Scroll Lock tuşlarının aktif olup olmadığını gösterir.

- ESC (ESCAPE) TUŞU**
- FONKSİYON TUŞLARI**
- ÖZEL TUŞLAR**
- NÜMERİK TUŞLAR**
- YÖN TUŞLARI**
- UYARI IŞIKLARI**

KLAVYE ÖZELLİKLERİ VE KISAYOL TUŞLARI

1 Esc (Escape)

Verilen komutları iptal etmekte, bazen de programlardan çıkışta kullanılır.

5 Kontrol (Ctrl) Tuşu

Tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. (Ctrl+X, Ctrl+C gibi)

9 Alt Gr

Tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. Yazıda birden çok karakter içeren tuşlarda üçüncü karakterin yazılmasını sağlar.

13 Delete

Yazıda imlecin sağındaki karakteri siler. Ayrıca seçili dosya ve klasörleri silmeye yarar.

17 Home

İmleci bulunduğu satırın başına götürür.

2 Sekme (Tab)

Yazıda imleci sağa doğru farklı bir şekilde kaydırmaya yarar. (Diğer tuşlarla birlikte farklı işlevler görür. Alt+Tab: Pencere arasında geçiş sağlar.)

6 Windows Tuşu

Başlat menüsünün açılmasını sağlar.

10 Sağ Fare Tuşu

Faremin sağ tuşu ile aynı görevi görür.

14 End

İmleci bulunduğu satırın sonuna götürür.

18 Page Up

Yazıda imleci bir ekran veya bir sayfa yukarı götürür.

3 Caps Lock

Sürekli büyük veya küçük harf yazarak kullanılır. Tuşa basıldığında gösterge ışığı yanar.

7 Alt

Açık penceresini menüsünün etkinleştirilmesini sağlar.

11 Enter

Yapılan işlemi onaylamaya yarar. (Bilgisayarı kapatmada olduğu gibi). Yazıda bir alt satıra geçmeye yarar. Ayrıca seçili dosya ve klasörleri açar.

15 Page Down

Yazıda imleci bir ekran veya bir sayfa aşağı götürür.

19 Num Lock

Sayı tuşlarının aynı zamanda bir yön tuşu olarak kullanılmasını kontrol eder. Görevi yapmasını sağlar.

4 Shift

Tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. Yazıda Shift'e basılı tutulunca bir harfe basarsak büyük harf yazılır.

8 Boşluk Çubuğu (Space Bar)

Yazıda iki kelime arasında boşluk bırakmaya yarar.

12 Back Space

Yazıda imlecin solundaki karakteri silmeye yarar.

16 Insert

Bu tuşa basıldığında yazılan karakter imlecin sağındaki karakteri siler ve onun yerine geçer.

20 Uyarı Işıkları

Num Lock, Caps Lock, Scroll Lock tuşlarının aktif olup olmadığını gösterir.

KISA YOL TUŞLARI

CTRL+X	: Kes
CTRL+C	: Kopyala
CTRL+V	: Yapıştır
CTRL+Z	: Geri Al
CTRL+Home	: Belgenin başına git
CTRL+P	: Yazdır
CTRL+S	: Kaydet
CTRL+O	: Aç
CTRL+F	: Bul ve değiştir
CTRL+A	: Tümünü seç
CTRL+I	: İtalik yap
CTRL+B	: Kalınlaştır
CTRL+End	: Belgenin sonuna git
CTRL+Geri Tuşu	: Sözcük sil
Esc	: İptal etme
CTRL+ESC	: Başlat menüsünü
CTRL+ALT+DELETE	: Görev yöneticisini çalıştırır.

ESC (ESCAPE) TUŞU

FONKSİYON TUŞLARI

ÖZEL TUŞLAR

NUMERİK TUŞLAR

YÖN TUŞLARI

UYARI İŞIKLARI